

سرگ ملت وآیندهی انقلاب عربی

ویجی پراشاد
ستاروکیلی وحنیما پیلوار

فهرست

۹	یادداشت بویسده برای ترجمه‌ی فارسی
۱۹	پیش‌گفتار
۲۵	فصل اول روال بهار عربی
۴۳	فصل دوم شرایط انقلاب‌های عرب
۶۹	فصل سوم آناتومی دولت اسلامی
۱۴۹	فصل چهارم نابودی کشورها
۱۷۹	فصل پنجم ترکیه و اردوگاه صدام‌نقلاب
۲۵	پی‌گفتار یمس و فلسطین
۲۱۵	تقدیر و تشکر
۲۱۷	یادداشت‌ها
۲۴۳	نمایه

پیش‌گفتار

ابوبکر بعدادی با اعلام تشکیل خلافت و انتصاب خود به عنوان خلیفه، یا به عبارتی حاشیین پیامبر اسلام، به پیشواررمضان ۱۴ ۲ رفت این اولین بازگشت خلافت پس از انحلال آن در سال ۱۹۲۴ به دست مجلس ملی ترکیه در زمان کمال آتاتورک بود رهبر دولت اسلامی عراق و شام (داعش) با نام مستعار بعدادی اعلام کرد که مرزهای درونی دارالاسلام دیگر قابل اعتنا نیست این اعلان او به این دلیل بود که جنگجویان تحت امرش نواحی بزرگی از زمین‌های شمال سوریه و شمال مرکزی عراق را به تصرف درآورده و در حال پیشروی به سمت بغداد، پایتخت خلافت عباسی (۲۵-۱۲۵۸ میلادی)، بودند

این اعلان بعدادی پس از آن بود که داعش تهدید کرد حضورش در فراسوی مرزهای کنونی‌اش محسوس خواهد بود انفجار بمب‌هایی در بیروت، پایتخت لبنان، بعد داعش را نشان داد به محض آن که در

افراطیون رادیکال در اواخر سال ۲۰۱۲ به‌طور مشخص به درگیری بسیار خطرناکی استحالته یافت، اما در برابر قبول این مسئله امتناعی وجود داشت در واقع، همان‌طور که خود در سوریه شاهد بودم، مبارزان گروه‌های افراطی مُشتی آدم بی‌هیچ پایداری خاصی به این یا آن ایدئولوژی اند. آن‌ها صداسد هستند و دلیل ملحق شدنشان به جبهه‌ی المصربه یا احزاب الشام این بوده است که آن‌ها به سلاح و امکانات لحتستیک دسترسی داشتند. جبهه‌ی المصربه از اقمار القاعده به شمار می‌آید، در حالی که احزاب الشام (مردان آزاد سوریه) — تحت حمایت مالی قطر و ترکیه — هم تمام نشانه‌های افراطی‌گری را دارند در هر صورت، جنگ حویان با جنگیدن برای این گروه‌ها باعث شدند آن‌ها در برابر گروه صعیف اما مورد علاقه‌ی عرب، یعنی ارتش آزاد سوریه، دست بالا را داشته باشد. پیشروی داعش در عراق الهام بخش برخی از این مردان برای تشکیل داعش در سوریه بود. آن‌ها می‌خواستند بخشی از این هیجان عمومی باشد.

حمایت عرب از قیام [سوریه] پوششی برای رویکرد مشتاقانه‌تر ترکیه به آن فراهم کرد. دولت ترکیه مست از امکان آن چه وریر خارجه‌ی ترکیه، احمد داووداوغلو، از آن به «بوعثمانیسم» یاد می‌کرد، حواستار برکناری اسد و ایجاد یک دولت حامی استانسول در دمشق شد. ترکیه مررهایش را به روی سیل افراط‌گرایان از اقصی نقاط جهان نار کرد که سوار بر هواپیما از چچن، لیبی و تونس به سمت ترکیه می‌رفتند تا وارد سوریه شوند و برای داعش و شاحه‌هایش بجنگند. داعش بمکدان ترکیه را شکست و در سال ۲۰۱۳ نامب‌گذاری در چند ماشین و آدم‌ربایی به ترکیه حمله کرد و به آنکارا نشان داد که سیاست‌هایش شهرودانش را به خطر انداخته است. در ماه مارس ۲۰۱۴، سلاطین لکسیر، استاندار استان حتای، از دولت حواست تا «سیاست‌های جدیدی را برای جلوگیری از عبور غیرقانونی جنگ حویان به سوریه وضع کند» این تقاضا با سکوت حبری پاسخ داده شد.

نیلسوردی از داعش در موصل پرچم‌های کشورهای منطقه را نشان می‌دهد. روی همه‌ی آن‌ها به‌عنوان رژیم حاسان خط کشیده شده است. فقط

شکله‌های اجتماعی شاهانه‌هایی از هدف قراردادن ررقاء و معان پدیدار شد، مسئولان اردبی با سرعت به اربین بردن حانه‌های تیمی داعش پرداختند. نا این‌که سرمایه‌های خصوصی کویتی در مراحل اولیه به داعش کمک کرده بود، اکنون کویت بیرنگران امکان حمله‌ی داعش به این شیخ‌نشین عی نعت‌خیر بود. وقتی داعش برح‌های دیدنایی مرر سوریه واردن را به تصرف درآورد، در عربستان سعودی وضعیت اضطراری اعلام شد.

سیاری از افراد مرتبط با قیام سوریه معتقد بودند که نطفه‌ی داعش را دولت نشار اسد کاشته است تا جنگ سوریه را به دلخواهش صورت‌بندی کند. جنگی علیه تروریسم و نه علیه قیام مردمی درست است که دولت اسد در سال ۲۰۱۱ تعدادی از بنیادگرایان را از بردان آزاد کرد، اما هیچ مدرکی دال بر ایجاد داعش به دست او وجود ندارد. داعش محصول حمله‌ی امریکا به عراق است و در آغار با نام القاعده در عراق به دست جنگجویی اردبی به نام ابومصعب ررقاوی شکل گرفت. سیاست‌های عمیقاً فرقه‌گرایانه، یا به‌عبارتی صد شیعه، مشخصه‌ی اصلی القاعده در منطقه بود. در سال ۲۰۱۲ داعش به کمک منابع مالی خصوصی کشورهای عربی حلیح فارس با نام جبهه‌ی المصربه وارد جنگ سوریه شد. این مسئله قیامی مردمی را به یک جنگ تروریستی تبدیل کرد. حمایت سیاسی عرب و حمایت لحتستیک ترکیه و دولت‌های عربی حلیح فارس باعث پیشروی داعش در سوریه شد. نا سراریر شدن جنگ حویانی از افغانستان و چچن برای پیوستن به همتایان شان، داعش به قطب افراط‌گرایی بین‌المللی تبدیل شد. تا سال ۲۰۱۴ داعش دو شهر بزرگ عراق (زَمادی و فلوحه) و دو شهر سوریه (رقّه و دیرالزور) را به تصرف درآورده بود. تا پایان سال داعش کنترل موصل، دومین شهر بزرگ عراق، و بعدتر پالمیرا، شهری تاریخی در حاشیه‌ی صحرای سوریه، را بیر به دست گرفت.

عرب همواره ارزیابی عمومی ساده‌لوحانه‌ای از اتفاقات عرب آسیا داشته است. این عقیده که بهار عربی می‌تواند به‌سادگی به‌عنوان جنگی بین‌آزادی و استناد فهمیده شود — معاهیمی که از جنگ سرد به عاریه گرفته شده‌اند — امریکا را در قبال سوریه گمراه کرد. قیام مدنی سال ۲۰۱۱ با افزایش تعداد

این رویکرد به تنها در عراق (۲۰۰۳) و لیبی (۲۰۱۱)، بلکه در مصر (۲۰۱۳) نیز احراز شد و تا سوریه ادامه یافت اما ساختن یک جامعه صدها سال رمان می‌برد، نابودی‌اش یک بعدارطهر

چهار کشور عربی در پانزده سال گذشته به طور کامل نابود شده‌اند — عراق، لیبی، سوریه و یمن یک کشور عربی — مصر — دچار حفران است و رؤیای مردمانش ویران شده است و حلوی برور تاریخی یک کشور عربی دیگر — فلسطین — را گرفته‌اند. نظریه‌ی تغییر رژیم مسئول نابودی چهار حکومت عراق، لیبی، سوریه و یمن است. مستقل از انگیزه‌های طراحانش، نتایج سیاست‌های تغییر رژیم دهشتناک بوده است. مبارزان گسترده، که در بین روش‌های معاصر تغییر رژیم ترحیح دارد، ریرساخت‌ها و بهادها را نابود می‌کند. اشعالگری‌های کینه‌جویانه گروه‌هایی از مردم را که به نظر می‌رسد از سرنگونی رژیم متفع شده‌اند از هم جدا و ایروله می‌کند. شعله‌های فرقه‌گرایی جامعه را به آتش می‌کشد. نتیجه‌ی این باری آشوب است نه دموکراسی

مرگ ملت، شرحی است مستدل بر مرگ تدریجی و سیاسی ایده‌ی ملی‌گرایی عرب در آتش حنگ فرقه‌ای و آشوبی که از عراق تا لیبی و اریمن تا فلسطین در جریان است. هم‌چنین اثری است در باب انقلاب، انقلاب عرب که به رعم تمام بشانه‌های عقیم بودن‌اش، در دل توده‌های عرب رنده است و ما آن‌ها چیری بهتر می‌خواهند، چیری به حر حنگ و اشعال بی پایان رؤیاهای دیگری که این‌ها و آن‌ها حوانه می‌رسند و می‌شکوفند و با محمود درویش رمرمه می‌کنند که،

انتظار، عرم ایستادگی است [۱]

فصل اول

روال بهار عربی

کودکان عرب،

نارن‌های بهاری،

حوشه‌های درت آینده،

شما نسلی هستید

که بر شکست پیرور خواهید شد

— نزار قبانی، حاشیه‌هایی بر دفتر شکست (هوامش علی دفتر الکنسه)، ۱۹۶۷

قیام‌های مردمی حواست مردم‌اند اما مردم نمی‌توانند همیشه به ته‌هایی به پیروری برسند. اگر ساختار بظم اجتماعی در حالتی خاص با حنگ یا ناسامانی اقتصادی تصعیف شود، قیام‌های مردمی ممکن است نتواند تاریخ را پیش برند. حتی در این‌ها بیر مدارک تاریخی نشان می‌دهند که این دست حرکات

تاریخی می‌تواند تضعیف شود مگر آن‌که بیرویی سازمان‌یافته و آماده‌ی استفاده از فرصت وجود داشته باشد. طغیان اجتماعی مسلط قدیمی‌تر که خشونت را در انحصار دارند به سرعت به نفع خود وارد براف می‌شوند. تاریخ بشر مملو از قیام‌های شکست خورده است. شکست قیام قاعده است و موفقیت‌اش استثنا اما به موفقیت و نه شکست ساسامد قیام‌ها را کم نمی‌کند این در طبیعت میل بشر است گام برداشتن به سوی آزادی

شعارها حال و هوای سال ۲۰۱۱ را دارند. *حر و ماء و بن علی لا* («نا آب و نا بن سر می‌کیم، نا بن علی نه») و *یسقط یسقط حکم العسکر* («مرگ بر، مرگ بر حکومت نظامی») شور و هیجان شمال آفریقا را فرا گرفته است. مرد و زن، پیر و جوان، از هر طبقه‌ی اجتماعی به میادین شهرهای کوچک و بزرگ ریخته‌اند تا بگویند بس است تاریخ آن‌ها گرفتار دهه‌ها پوچی و بی‌حاصلی است. روش فکران در تونس کتاب‌های شعر ابوالقاسم شانی (۱۹۰۹-۱۹۳۴) را از گنج‌ها بیرون آورده‌اند و با آهنگ حدیدی «حطاب نه ستمگران جهان» می‌خواند ۳۴

سرهای مردمان و گل‌های امید را بریدید و زمین را سرمست اشک و خون کردید،
رود خون شما را نا خود خواهد برد و در توفانی آتشین خواهید سوخت

در مصر، خواننده‌ی محلی خوانی به نام رامی عصام در میدان تحریر قاهره گیتارش را به دست گرفت تا بخواند «ما متحدیم و فقط یک چیر می‌خواهیم ول کن برو، برو، برو» آن کلمه — برو (یا ارحل) — ترجیح‌سند ترانه‌ای بود که آرزوی مردم را حشام می‌داد آن‌ها می‌خواستند ستمگران بروند

ستمگران ناآخِر سقوت کردند. اول بن علی در تونس و نه دنبال آن حسنی مبارک در مصر سرنگون شد بن علی و خانواده‌اش به عربستان سعودی رفتند مبارک نه ویلای ساحلی خود در شرم‌الشیخ رفت. هر دو به شهرهایی در حاشیه‌ی دریای سرخ منتقل شدند دادگاه هر دو را محرم شحات — هر چند طی اتفاقات آتی مبارک در مصر حبس‌شده شد اما برای بن علی چنین اتفاقی

بیعتاد و او هم چنان تحت حفاظت نیروهای سعودی در حده زندگی می‌کند. اوضاع پیچیده‌تر شد عربستان سعودی مردم نازاضی خود را نا محاربات بردان و اعانه‌ی پول ساکت کرد و پس از آن وارد بحریں شد تا نست نشیمان میدان لؤلؤ را سرکوب کند. حت‌های ناتو به هوا برخاستند تا لیبی را بمباران کنند و پای سلاح‌های امپریالیستی را وسط بکشند. ارتش‌های نیاتی و پول‌نظم کهن وارد لیبی و سوریه شد تا فضای بهار عربی را از شور و هیجان به وحشت و اضطراب تبدیل کند [۱] ادویس، شاعر سوری، که اظهار نظرهای انتقادی (و شرق‌گرایانه‌اش) درباره‌ی شورش‌ها به شهرت‌ش صره‌رد، سایه‌ی مرگی را که نا به صحنه آمدن سوریه و لیبی بر منطقه افتاد به خوبی درک کرد او نا اندوه اضافه کرد «رمان حال در برحی از تحلیاتش اتفاقات گذشته را نا انراهای مدرن کپی می‌کند» [۲] در آن رمان ادویس به خاطر بدیبی‌اش تحطئه شد

پنج سال بعد، نشانه‌های روال بهار عربی پدیدار شد دیدگاه عمومی آن دوران را پوچ می‌شمارد. فایده‌ی قیام چه بود اگر نتیجه‌اش بدتر از وضعیت قبل از آن باشد؟ تعبیرات عمده‌ی اجتماعی به قدرت قابل پیش‌بینی‌اند هیچ مردمی نا انتظار شکست به پا نمی‌خیرند به همین دلیل است که لحظه‌ی آغار هر مبارزه‌ی توده‌ای عمیقاً الهام‌بخش است این واقعیت هم هست که همه‌ی مبارزات توده‌ای منجر به نظم حدیدی می‌شود که به انداره‌ی بارقه‌های اولیه‌اش توانمند نیست لئون تروتسکی در سال ۱۹۳۳، در زمان تعیدش در ترکیه، کتاب مهم تاریخ انقلاب روسیه را نوشت سیرده سال از انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ گذشته بود انقلاب دیگر منحرف شده بود تروتسکی در نتیجه‌گیری خود آورد «سرمایه‌داری صد سال رمان لازم داشت تا دانش و تکنولوژی را به اوج برساند و بتواند انسان را وارد جهمی از حنگ و فاحه کند اما دشمنان سوسیالیسم تنها پانزده سال به آن رمان دادند تا بهشتی روی زمین ایجاد کند ما این تعهدات تحمیلی و تاریخ‌ها را پدیدرفتم. روند تعبیرات گسترده باید نا معیارهای مناسب سحیده شود» [۳]

بهار عربی را که در سال ۲۰۱۱ آغاز شد چگونه باید سحیده؟ در تونس و مصر عمل سیاسی توده‌ای توانست رهبران غیرمردمی را حلع کند ولی